

Verslag van de 103^e vergadering van de ledenraad van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, gehouden op zaterdag 21 mei 2022 op het hoofdkantoor te Amersfoort.

1. Aanwezig tijdens de vergadering van de ledenraad

Er deden 47 ledenraadsleden en zeven bestuursleden mee aan deze ledenraadvergadering (zie de bijlage voor de lijst van aanwezigen). Voorzitter Jeroen Dijsselbloem zat de vergadering voor en Sandra Barbé notuleerde.

2. Opening

Zeven nieuwe ledenraadsleden worden in het bijzonder welkom geheten evenals Pauline Mulder, de nieuwe directeur financiën en bedrijfsvoering. Daarnaast wordt ledenraadslid Harrie Alberts gefeliciteerd met zijn koninklijke onderscheiding. Tot slot worden een aantal beelden getoond van het nieuwe hoofdkantoor van Natuurmonumenten waar door de ledenraad voor het eerst vergaderd wordt.

3. Proces

Veel vragen van ledenraadsleden zijn voorafgaand beantwoord, zowel schriftelijk als mondeling tijdens vier vragenuurtjes die op 16 en 17 mei digitaal zijn gehouden (te weten: marketing & communicatie, natuurbeheer, financiën en een extra moment over beleggingen).

De ledencommissie Gelderland heeft een voorstel ingediend voor uitbreiding van het bestuur. Dit is aan iedereen gemaïld en wordt behandeld onder agendapunt 6.2 'Vereniging – samenstelling bestuur'.

4. Gebiedsgerichte aanpak

Het ochtenddeel staat in het teken van gebiedsgerichte aanpak en beweging, waarbij het gaat om meer mensen te betrekken en te mobiliseren. Pim van der Feltz algemeen directeur, schetst de context waarna Fen van Rossum, programmamanager stikstof en natuurherstel, de ledenraad bijpraat over gebiedsgerichte aanpak. Aansluitend wordt in groepen gediscussieerd over het strategische belang om waardering voor de natuur te vergroten. Tevens wordt gekeken waar kansen liggen om mensen tot actie over te laten gaan en wat de vereniging kan doen om dit voor elkaar te krijgen, zodanig dat we meer stem geven aan natuur.

5. Actualiteiten

Pim van der Feltz praat de ledenraad bij over de campagne water die onlangs van start is gegaan. De campagne heeft verschillende doelen, waaronder bewustwording over alles wat met water in de natuur te maken heeft, Met de campagne richten we de aandacht op waterkwantiteit (droogte en klimaatbuffers) en waterkwaliteit (vervuiling en kaderrichtlijn water). Eind mei wordt het onderwerp waterkwaliteit, de urgentie rond vervuiling en kaderrichtlijn water verder uitgewerkt. De ledencommissies ondersteunen lokaal de campagne en de oproep wordt gedaan ervaringen te delen. Het Zomerforum, dat ook in het teken staat van water, wordt onder de aandacht gebracht. Ledencommissies waarvan meer dan 2 leden willen deelnemen kunnen zich melden, er zijn nog plekken beschikbaar.

De directeur Natuurbeheer, Teo Wams, staat stil bij het regeerakkoord en de aanpak rond stikstof. Er zijn twee samenwerkingsverbanden waar de vereniging deel van uit maakt. Een met natuurorganisaties waarbij het gaat om cruciale onderwerpen voor het voetlicht te brengen in de gebiedsprocessen en -ontwikkeling. En daarnaast het duurzaam evenwicht-akkoord dat gesloten is met verschillende organisaties (o.a. LTO). Hier worden inhoudelijke gesprekken gevoerd over de uiteenlopende belangen die spelen.

Verder worden twee juridische procedures waarin Natuurmonumenten is betrokken toegelicht. Het betreft het afdwingen van de wettelijke natuurcompensatie rond de aanleg van de Tweede Maasvlakte en de stikstofuitstoot van Eindhoven Airport. Daarbij gaat het erom dat de vereniging vindt dat alle sectoren moeten bijdragen aan de stikstofreductie in het bijzonder wat betreft het treffen van passende maatregelen voor reductie van de uitstoot ten behoeve van de omliggende Natura 2000 gebieden.

Ledenraadslid Eveline Padberg verwijst naar de Groen Collegereeks die onlangs is georganiseerd over het thema water. De opname van deze interessante bijeenkomst is geplaatst op KIEK en kan daar alsnog bekeken worden.

6. Verslag van de vorige ledenraadvergadering (21 november 2021)

Er zijn geen opmerkingen over de tekst van het verslag of vragen naar aanleiding van de tekst.

Actiepunt: Op verzoek van ledenraadslid Patrick Jansen worden voortaan de namen van vragenstellers opgenomen in het verslag.

Besluit: Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

7. Jaarverslag 2021 en begroting

De penningmeester, Hanneke Schuiling, vertelt dat het afgelopen jaar financieel gezien een goed jaar was. Het positieve resultaat is onder andere gerealiseerd door toename van de achterban, de resultaten van de beleggingsportefeuille en de verkrijging van een aantal grote subsidies.

De directeur financiën en bedrijfsvoering neemt de ledenraad middels een presentatie mee in de financiële resultaten van het afgelopen jaar.

Financiële resultaten

Het afgelopen jaar was financieel gezien positief met een netto resultaat van € 28,1 miljoen vanwege de goede resultaten op de beleggingen. Het saldo voor financiële baten en lasten, dus zonder het rendement op de beleggingen, komt uit op € 5,4 miljoen. Dit is het verschil tussen de baten (119,2 miljoen) en lasten (113,8 miljoen).

Baten

De baten waren € 5,0 miljoen hoger dan de begroting en € 12,4 miljoen hoger dan vorig jaar. Door de groei van de achterban waren de contributies eveneens hoger dan vorig jaar en ook hoger dan begroot. De regelgeving is voor wat betreft de verwerking van de nalatenschappen veranderd. Zodoende is een stelselwijziging doorgevoerd waardoor de nalatenschappen verwerkt worden zodra ze zijn ontvangen. En niet nadat de nalatenschap betrouwbaar kan worden ingeschat. Dit zorgde voor een eenmalige negatieve herwaardering van € 4,6 miljoen. De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij was € 5 miljoen hoger dan begroot door eenmalige bijdrage voor het project 'Rotterdam de Boer op!'. De vereniging ontving een hogere exploitatiesubsidie voor het beheer (SNL) vanwege een verhoging van de kostprijsvergoeding. De overige baten (5,2 miljoen) betroffen incidentele verkopen van twee voormalige kantoorpanden in 's-Graveland, erfpachtinkomsten en een eenmalige btw-teruggave rond de aanleg van de Marker Wadden.

Lasten

De bestedingen zijn € 9,4 miljoen lager dan begroot en € 6,5 miljoen hoger dan vorig jaar. Er is € 14,8 miljoen uitgegeven aan de aankoop van natuur. Dit is in lijn met de begroting maar in vergelijking met 2020 ongeveer € 4 miljoen hoger. Dit komt door aankopen voor natuurbegraven en ontbrekende schakels. Er zijn lagere kosten gemaakt voor uitbesteed werk in de categorie goed beheerder. De verwervingskosten zijn licht gedaald ten opzichte van vorig jaar en bedragen € 7,5 miljoen. De kosten voor beheer en administratie zijn gestegen zowel ten opzichte van de begroting als vorig jaar. Dit door investeringen voor de vervanging van het financiële systeem en vanwege externe inhuur.

Balans

Het balanstotaal is ten opzichte van 2020 toegenomen met € 50 miljoen en bedraagt eind 2021 € 322 miljoen. Bij de activa laat de post effecten de grootste mutatie zien door een positief resultaat op de beleggingen. Daarnaast is er een toename van het saldo liquide middelen (29 miljoen), dit heeft onder meer betrekking op het saldo van de tijdelijke verkoop van beleggingen.

Bij de passiva zijn er voornamelijk mutaties binnen de bestemmingsreserves en -fondsen. Binnen de reserve als bron van inkomsten heeft een mutatie plaatsgevonden van € 19,1 miljoen. Aan het einde van 2021 was de reserve als bron van inkomsten in totaal € 198 miljoen. Bij de categorie schulden is er een toename vanwege ontvangen subsidie waar een activiteit tegenover staat die nog moet worden uitgevoerd.

Beleggingen

2021 was een goed beleggingsjaar met een hoog rendement. Het gemiddelde rendement was 12,8%. Gezien de inflatie en de oorlog in de Oekraïne zullen de beleggingen dit jaar goed in de gaten gehouden worden.

- Eveline Padberg vraagt verduidelijking rond de categorie beweging zijn. Geantwoord wordt dat er kosten gemaakt moeten worden om leden / bijdragen te werven. Denk aan kosten van de afdeling Marketing en Communicatie, de campagnes en het blad PUUR.
- Joke Baars vraagt naar de kosten en mogelijke opbrengsten voor de extra inzet van boa's gezien de toegenomen recreatiedruk. Geantwoord wordt dat opbrengsten van uitgeschreven boetes in Nederland toekomen aan de staatskas. Voor sommige gebieden op bepaalde momenten was de recreatiedruk te hoog. Daarom wordt extra geïnvesteerd in boa-capaciteit en gewerkt aan betere samenwerking. Toezicht wordt geïntensiveerd op plekken waar de druk heel hoog is.
- Ruud Derks verifieert de toezeggingen die zijn gedaan tijdens het vragenuurtje beleggingen. Bestuurslid Jan Willem Baan licht toe dat na een uitgebreide gedachtewisseling is afgesproken dat met de financieel beheerder wordt nagegaan hoe op de groene criteria gescoord wordt in vergelijk met vermogensbeheerders ASN en Triodos. Daarnaast zal worden gekeken naar een handzame manier (o.a. door gebruik van infographics) om deze ingewikkelde materie aan onze achterban te presenteren.
- Marinus de Jong oppert, gezien de toegenomen drukte in de natuur, gebieden te vergroten in plaats van het toepassen van zonerings. Geantwoord wordt dat gezien de kosten voor aankoop en beheer alleen wordt aangekocht indien het een gebied robuuster maakt of als er bijzondere natuurwaarden zijn. Dit is gedefinieerd in het beleid rond ontbrekende schakels. De afdeling Vastgoed gaat na of dit beleid aanpassing behoeft.
- Wilfred Haaijer vraagt speciale aandacht voor het maken van keuzes nu het lijkt dat er een tijd van overvloed is aangebroken. Het bestuur heeft gekeken naar de omvang van de organisatie in relatie tot de omgeving en de opgave waar we voor staan. Vooruitlopend op de meerjarenverkenning heeft het bestuur de organisatie extra ruimte gegeven voor het aannemen van personeel.
- Yvonne van der Mey vraagt hoe wordt omgegaan met de bestaande en nieuwe lidmaatschappen. Geantwoord wordt dat het nieuwe lidmaatschapsmodel een positief effect heeft gehad. Veel bestaande leden gaan over van het individuele lidmaatschap naar de nieuwe lidmaatschapsvorm Gezin of Samen. Dit is echter geen verplichting. Nieuwe leden worden wel automatisch opgenomen in het nieuwe lidmaatschapsmodel. Informatie over het nieuwe lidmaatschapsmodel zal opgenomen worden in de kennisbank op KIEK.

Actiepunten:

1. In aanvulling op de vergelijking van de financiële resultaten tussen de eigen vermogensbeheerder en vermogensbeheerders ASN en Triodos zal de impact van groene criteria worden meegenomen.
2. Op een begrijpelijke manier (o.a. door het gebruik van infographics) wordt voor de achterban omschreven hoe het beleid rond de beleggingsportefeuille in elkaar zit.
3. Een uitleg over het lidmaatschapsmodel per 1 januari 2021 wordt opgenomen in de kennisbank op KIEK.

Besluit: Het jaarverslag wordt goedgekeurd en de ledenraad verleent decharge aan het bestuur over het in 2021 gevoerde beleid.

8. Vereniging

8.1 Vereniging: goede voorbeelden

Ledencommissies hebben door het jaar heen allerlei verschillende activiteiten. Het is een goed gebruik elkaar tijdens de vergadering te informeren en inspireren. Zo vertelt Monica Nieuweboer over de inzet van ledencommissie Noord-Holland voor het landgoed Nijenburg rond het vertegenwoordigen van de belangen van bezoekers en het voorkomen van het afsluiten van een spoorwegovergang. Carel Lanting, lid van ledencommissie Drenthe, vertelt over het belang, vooral tijdens de coronapandemie, van het versturen van online nieuwsbrieven. De nieuwsbrieven werden geschreven door de ledencommissie en vooral gevuld met lokaal natuurnieuws. Dit werd enorm gewaardeerd door de leden. Hoewel een aanrader, wordt ook gewezen op de hoeveelheid werk die het maken van een goede nieuwsbrief met zich meebrengt. Tot slot wordt verteld dat de drie noordelijke ledencommissies samen aan de slag zijn om de watercampagne te ondersteunen (mailing / webinar). Geert Teerling (ledencommissie Groningen) zal ter inspiratie hierover informatie delen op KIEK.

8.2 Vereniging: voorstel Ic Gelderland uitbreiding bestuur

De ledencommissie Gelderland heeft een voorstel ingediend voor uitbreiding van het bestuur met twee leden met respectievelijk de aandachtspunten vereniging en natuurbeheer. Namens de initiatiefnemers meldt ledenraadslid Patrick Jansen dat ze het voorstel bij nader inzien graag willen aanhouden om er eerst in een op te richten werkgroep verder over van gedachten te wisselen.

Op verzoek wordt de opvatting van het bestuur over het voorstel kort toegelicht. Er is een zorgvuldige procedure rond de invulling van een vacature. Bij elke in te vullen plek bekijkt het bestuur aan welke specifieke kennis of ervaring behoefte is. Dit conceptprofiel wordt door een vertegenwoordiging van het bestuur met de vertrouwenscommissie van de ledenraad besproken. Vervolgens wordt het aan de ledenraad ter goedkeuring voorgelegd.

De voorzitter vindt een omvang van negen bestuursleden groot genoeg. Tijdens een vergadering is met deze omvang voor een ieder genoeg ruimte om het woord te nemen en komen alle zienswijzen tot hun recht. Inhoudelijk gezien is elk bestuurslid verantwoordelijk op het gebied van het zijn van een vereniging, dit hoort niet als portefeuille bij een specifiek bestuurslid belegd te worden. Het bestuur vindt de betrokkenheid bij de ledencommissies belangrijk, daarom is ook besloten dat elk bestuurslid jaarlijks een bezoek aan een ledencommissie.

Bestuurslid Koos Biesmeijer vult aan dat meer dan één bestuurslid kennis heeft van natuur en/of natuurbeheer. In de huidige samenstelling van het bestuur zijn dit , Evelien Verbij, Berno Strootman en hijzelf.

De voorzitter benoemt nog dat het bestuur momenteel werkt aan het moderniseren van de wijze waarop kandidaten voor de vacature geworven worden naar een opener proces.

8.3 Vereniging: samenstelling bestuur – profiel bestuurslid

De zittingstermijn van bestuurslid Frederique de Bruin loopt dit najaar af, zodoende is de procedure voor de werving van een nieuw bestuurslid in gang gezet. Hanneke Schuiling, voorzitter van de selectiecommissie, licht het specifieke profiel toe. Het profiel is besproken met de vertrouwenscommissie. De te zoeken kandidaat dient een gedegen financiële deskundigheid te hebben, gezien de complexe financiële portefeuille (ingewikkelde begroting met verschillende inkomstenstromen en beleggingen) van de vereniging. Op verzoek van de vertrouwenscommissie is aan het profiel toegevoegd dat de kandidaat affiniteit heeft met de maatschappelijke uitdagingen waar de vereniging voor staat.

Ledenraadslid Hendrik Jan Kaal vraagt aandacht voor de in het profiel vermelde wens dat de kandidaat ervaring heeft met het houden van toezicht op de financiën. Hij verzoekt dit actiever te formuleren zodat niet de indruk wordt gewekt dat het een Raad van Toezicht betreft. De formulering zal op dit punt worden aangepast.

Besluit: het profiel voor de vacature wordt door de ledenraad vastgesteld waarbij wel een correctie op de tekst wordt doorgevoerd rond het houden van toezicht op de financiën.

8.4 Vereniging: bevindingen bestuur

Afgelopen jaar hebben leden van het bestuur een bezoek gebracht aan de ledencommissies. Hun bevindingen en te nemen acties zijn onderling besproken en samengevat in een brief. De twee

onderwerpen die het vaakst naar voren kwamen waren de samenwerking met de beheereenheden en de communicatie met leden. Het bestuur spreekt de intentie uit ook komend najaar weer een bezoek te brengen aan alle ledencommissies.

Ledenraadslid Sander Nijssen van ledencommissie Limburg en De Kempen vraagt om een duidelijke omschrijving van de rol van een lc lid en de samenwerking met de beheereenheid. De ledencommissie vraagt zich onder andere af hoe ze dienen te kijken naar de activiteiten en prioriteiten van een beheereenheid.

Actiepunten:

1. In het najaar volgt een nieuwe bezoekeronde van bestuursleden aan ledencommissies.
2. De verenigingsmanager zal contact opnemen met de ledencommissie Limburg en De Kempen om duidelijkheid te geven over hun rol ten aanzien van de beheereenheid.

8.5 Vereniging: themakeuze ledenraadvergadering november

Een van de punten die tijdens de ronde van het bestuur langs de ledencommissies naar voren kwam was de wens om ruim van te voren de grotere thema's op de agenda van de ledenraadvergadering te kennen en ook bij die keuze betrokken te worden. Het bestuur heeft er daarom voor gekozen elk half jaar samen met de ledenraad het thema van de ochtendprogramma te bepalen. Hierover wordt voorafgaand aan de ledenraadvergadering gesproken in het voorzittersoverleg.

Dit jaar staat in het teken van de herijking van het meerjarenplan. Naast de daarin gekozen aanscherpingspunten beweging en 'klaar zijn voor gebiedsgerichte aanpak' wil de vereniging actiever aan de slag met diversiteit. Het gaat er daarbij om hoe Natuurmonumenten zorgt dat de vereniging heel Nederland vertegenwoordigt. Voorstel is daarom om op de volgende vergadering te bespreken hoe we kunnen komen tot een bredere afspiegeling van de samenleving.

Besluit: Het ochtenddeel van de komende ledenraadvergadering (19 november) staat in het teken van diversiteit.

9 Afscheid vertrekkende ledenraadsleden en vertrekkend bestuurslid

De ledenraad neemt afscheid van ledenraadsleden Jur Teders (lc Friesland), Wim Hoogveld (lc Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen), Susan Dogterom (lc Zuid-Holland), Yvonne van der Mey (lc Gelderland), Monica Nieuweboer (lc Noord-Holland), Harrie Alberts (lc Overijssel) en Hein Kuiper (lc Overijssel). Zij zijn vandaag voor het laatst aanwezig en worden bedankt voor hun inzet.

10 Rondvraag

Er worden geen vragen gesteld tijdens de rondvraag.

de voorzitter sluit de vergadering.

BIJLAGE:

Aanwezig zijn:

a) van het bestuur: Frederique de Bruin, Marion Koopman, Hanneke Schuiling, Jan Willem Baan, Koos Biesmeijer, Jeroen Dijsselbloem en Marc Oosterhout. van de ledenraadsleden:

Lc Groningen: Liesbeth Jansen en Geert Teerling

Lc Friesland: Hinderijke Willemse, Bert Lenten en Hubert Oversteegen

Lc Drenthe: Wilfried de Jong en Carel Lanting

Lc Overijssel: Rietje van Delft, Harrie Alberts, Hein Kuiper en Jan de Vries

Lc Gelderland: Yvonne van der Mey, Patrick Jansen en Kees Janszen

Lc Flevoland en Zwarte Meer: Marion Fischer, Marita Oomen, Martin van Alfen en Jaap Eelman

Lc Utrecht en Vechtplassen: Eef Silver, Tjebbe de Boer, Hendrik Jan Kaal, Gert Kamphof, Rob Oosterling en Michiel van Staveren

Lc Noord-Holland: Joke Baars, Monica Nieuweboer, Marinus de Jong, André van der Leij en Peter Tan

Lc Zuid-Holland: Yvette Haandrikman, Eveline Padberg, Aarnout van Deursen, Jan Edens, Pim Fischer, Wilfred Haaijer, Jan Hordijk en Sven Zoeteman

Lc Zeeland en Volkerak: Jan Sinke

Lc Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen: Harrie Broeksteeg, Wim Hoogveld, Ruud Smeulders en Jan Wolters

Lc Limburg en De Kempen: Antonie de Beaumont, Jeannette Hommes, Ruud Derks, Thomas van Gemert en Sander Nijssen

c) van de directie: Pim van der Feltz, Pauline Mulder en Teo Wams

d) notulist: Sandra Barbé.

Afwezig zijn:

a) van het bestuur: Evelien Verbij en Berno Strootman

b) van de ledenraadsleden:

Groningen: Tica Veldhuyzen van Zanten, Menno Beukema, Gerrit Schuurhuis en Klaas van der Veen

Friesland: Liesbeth Meijer, Harm Buchholtz

Drenthe: Marcel Doornbos, Wim Klein Nulent, Harro Kraal en Gerard Meijers

Overijssel: Henk Algra, Arend Spijker en Henk Veenstra

Gelderland: Vlok van Harten, Wim Kannegieter, Jaap Kuper, Bas Verschuuren en Nico Vlasveld

Flevoland en Zwarte Meer: --

Utrecht en Vechtplassen: Sjaan Kasander en Nathalie Soeteman

Noord-Holland: Anke Wonneberger, Roos de Vreede, Onno Breider en Fred Klinkhamer

Zuid-Holland: Nelleke Krol, Jan Rood en Rob Schimmel

Zeeland en Volkerak: Leen van der Maas, Ferry Kramer, René de Wilde en Arno Zwetsloot

Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen: Stan van der Kleij en Jocky Naderman

Limburg en De Kempen: Evelien Frijns en Lotte Niederer